

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE GMINY ZANIEMYŚL na rok 2014

Dostrzegając zagrożenie wynikające z powszechnej obecności napojów alkoholowych w życiu codziennym człowieka Rada Gminy Zaniemyśl, realizując zapisy Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, uchwala Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonuje na podstawie Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Swoją działalnością obejmuje obszar Gminy Zaniemyśl. Działalność Komisji ma charakter systematyczny i ciągły. W celu realizacji zadań programowych Komisja podejmuje współpracę z organizacjami i instytucjami działającymi na tym terenie: szkoły, Policja, Kościoły, OPS, GOK, PZLR „Proximus”, sołtysi, pracownik Referatu Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich UG. Współpraca dotyczy także instytucji o zasięgu ponadgminnym: PCPR w Środzie Wlkp., Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp., kurator sądowy, poradnie leczenia uzależnień i współuzależnień w Środzie Wlkp., Śremie i Poznaniu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest spójny z Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii i Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

I DIAGNOZA ZJAWISK SPOŁECZNYCH W KONTEKŚCIE UŻYWANIA ALKOHOLU na podstawie badań przeprowadzonych w 2009r.

Dla określenia kierunków działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów oraz polityki profilaktycznej Gminy Zaniemyśl Komisja, przeprowadziła analizę podejmowanych działań oraz diagnozę problemów i wynikających z niej potrzeb społecznych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Teren Gminy Zaniemyśl zamieszkuje 6322 osoby, w tym 4924 osoby powyżej 18 roku życia /koniec VI 2009r./. W świetle obowiązującego prawa około 78% mieszkańców gminy Zaniemyśl posiada nieograniczone prawo kupowania i używania alkoholu. Mogą oni nabywać go w punktach, których liczbę ustaliła Rada Gminy Zaniemyśl w swojej Uchwale Nr II/14/2002 z dnia 9 grudnia 2002r. Ustalony w/w uchwałą limit punktów sprzedaży nie jest w pełni wykorzystany 22/28 punktów poza miejscem sprzedaży /78,6%/ oraz 14/20 punktów sprzedaży do spożycia w miejscu sprzedaży /70%/. Łącznie wydano 35 zezwoleń na sprzedaż piwa, 28 zezwoleń na sprzedaż wina oraz 21 zezwoleń na sprzedaż wódki.

Na jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada średnio 137 dorosłych mieszkańców. Można więc śmiało powiedzieć, że dostępność mieszkańców do alkoholu jest bardzo duża. Analizując przestrzenne rozmieszczenie stałych punktów sprzedaży na terenie naszej gminy można stwierdzić, że jest ono bardzo nierównomierne. Są zespoły wiejskie, w których nie ma punktów sprzedaży. Należą do nich między innymi wioski: Mądre, Pigłowice, Brzostek, Wyszakowo, Płaczki, Winna, Bożydar, Lubonieczek, Luboniec, Polesie, Kępa Wielka, Kępa Mała, Dębice, Majdany. Nie można jednak wysnuć wniosku, że brak punktów sprzedaży ogranicza występowanie problemów alkoholowych.

Z obserwacji szkolnych i badań ankietowych prowadzonych wśród młodzieży gimnazjalnej, w tym badań ogólnopolskich można stwierdzić, że młodzież szkolna coraz wcześniej i coraz częściej używa alkoholu. Pomimo ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu zdarza się często, że młodzież dokonuje zakupu alkoholu. Sprzedawcy skarżą się na kłopoty związane z egzekwowaniem zapisów Ustawy. Stwierdzić jednak można, że zainteresowanie sprzedawców szkoleniami z zakresu Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest bardzo słabe. Corocznie w organizowanych szkoleniach bierze udział około 25% przedstawicieli funkcjonujących punktów sprzedaży.

Opinie mieszkańców Gminy Zaniemyśl na temat obecności alkoholu w życiu naszej lokalnej społeczności zostały oparte na badaniach ankietowych, przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców naszej gminy.

W badaniach ankietowych wzięło udział 271 osób / 148 kobiet i 123 mężczyzn/. Grupa badawcza była zróżnicowana zarówno pod względem miejsca zamieszkania, wiekowym, poziomu wykształcenia, stanu rodzinnego.

W anonimowej ankiecie zadano respondentom 26 pytań w czterech grupach tematycznych. Udzielone odpowiedzi pozwalają na poznanie opinii społecznej w czterech obszarach omawianego problemu.

1. W pierwszym zakresie respondenci zostali poproszeni o wyrażenie **swojej opinii na temat alkoholu**.

Po dokonaniu analizy udzielonych odpowiedzi na zadane pytania można stwierdzić, że zdania mieszkańców naszej gminy w płaszczyźnie stosunku do alkoholu są podzielone. Ponad 55% naszego społeczeństwa uważa, że alkohol jest dobrym środkiem rozluźniającym. Tak uważa około 40% kobiet i aż 66% mężczyzn. Niekoniecznie wszyscy widzą ten alkohol podczas uroczystości. Tylko 32% ankietowanych uważa, że uroczystości, na których nie podaje się alkoholu są mniej udane. W świadomości społecznej funkcjonuje specyficzny stosunek do piwa. Ponad połowa ankietowanych uważa, że piwo jest najmniej szkodliwym alkoholem. Jeśli wśród kobiet takie przekonanie prezentuje około 50% ankietowanych, to już wśród mężczyzn tak uważa 65% ankietowanych. Często piwo traktowane jest jako napój chłodzący i tak jest używane przez 70% mężczyzn i 35% kobiet. Jednak aż 79% ankietowanych uważa, że od piwa można się uzależnić. Wnioskować można, że w świadomości społecznej uzależnienie od piwa nie stanowi osobistego zagrożenia, bowiem piwo, zdaniem większości ankietowanych, jest „najmniej szkodliwym alkoholem”. Około 10% ankietowanych uważa również, że można dozwolnić sprzedaży i spożywania piwa przez młodzież od 15 roku, a około 20% ankietowanych uważa, że nadużywanie alkoholu przez jednego z rodziców nie ma wpływu na dzieci.

2. W przeprowadzonej ankiecie poprosiliśmy osoby ankietowane o opinię na temat **używania alkoholu w najbliższym otoczeniu**. Tutaj również zdania były podzielone. Z dokonanych wyliczeń wynika, że prawie 15% ankietowanych nie ma lub nie wyraziła ochoty określenia osobistego zdania na temat używania alkoholu w jej najbliższym otoczeniu. Przez najbliższe otoczenie należy rozumieć rodzinę, sąsiadów, znajomych czy grupę towarzyską. Pozostała grupa ankietowanych podzieliła się prawie równo, wyrażając opinię na „tak” lub na „nie”. Pytania dotyczyły zbyt częstego i zbyt nadmiernego używania alkoholu przez osoby z najbliższego otoczenia. W ocenie ilości i częstości picia bardziej tolerancyjni są mężczyźni, którzy twierdząco odpowiedzieli w 40%, natomiast kobiety twierdząco odpowiedziały w prawie 60%. Aż 60% ankietowanych zauważa w swoim otoczeniu osoby, które nie mogą doczekać się dni wolnych, aby wziąć udział w imprezie alkoholowej. Aż 30% ankietowanych dostrzega w swoim otoczeniu osobę, która może mieć problem alkoholowy, a 25% ankietowanych stwierdza, że nie wie. Pozostałe 45% odpowiada jednoznacznie, że nie

podejrzewa, aby ktoś ze znajomych miał problem alkoholowy. Tak duża grupa, zaprzeczająca podejrzeniu problemu alkoholowego, świadczyć może o braku refleksji na temat stylu picia i niezbędnej czujności koniecznej podczas używania alkoholu. Z całej grupy badanych 40% uważa, że zwróciliby uwagę osobie, która pije zbyt dużo. Znacznie większa grupa – 45% stwierdza, że w Gminie Zaniemyśl pije się dużo alkoholu, a tylko 15% uważa wręcz odwrotnie. Pozostali ankietowani nie wyrazili opinii na ten temat.

3. Najbardziej jednoznaczne stanowisko zaprezentowali ankietowani w płaszczyźnie **pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym**. Aż 90% ankietowanych uważa, że uzależnienie od alkoholu jest chorobą i że osoba uzależniona od alkoholu nie jest w stanie pomóc sobie sama. Tyle samo odpowiedzi twierdzących dali ankietowani, stwierdzając, że edukacja społeczna i pomoc instytucji w rozwiązywaniu problemów alkoholowych jest działaniem koniecznym. Ciekawie kształtują się odpowiedzi na pytanie o osoby i instytucje naszej gminy powołane do udzielania pomocy. Tylko 32% ankietowanych odpowiedziało twierdząco wymieniając instytucje, wśród których znalazły się GKRPA, OPS, szkoła bądź konkretne nazwiska osób.

4. W czwartej płaszczyźnie badania ankietowani dokonali oceny **własnego używania alkoholu**.

Wśród udzielonych odpowiedzi 10% ankietowanych deklaruje całkowitą abstynencję. Pozostali respondenci przyznają się do używania wszystkich rodzajów alkoholu, a odpowiedzi co do częstości, miejsca, sytuacji i powodów spożywania alkoholu są bardzo zróżnicowane. Około 7% ankietowanych przyznaje, że alkohol spożywają codziennie. Wśród tych osób znajduje się 1 kobieta i 15 mężczyzn. Około 27% ankietowanych przyznaje, że alkohol spożywa 1-2 razy w ciągu tygodnia. Pozostałe osoby mówią, że spożywają alkohol 1 raz w miesiącu lub jeszcze rzadziej. Ankietowani spośród spożywanych alkoholi wymieniają piwo, wino, wódkę, drinki i inne, a jako miejsce spożywania najczęściej wskazywany jest dom /50%/ lub lokal gastronomiczny /20%/. Wśród spożywanych trunków mężczyźni preferują piwo /ok. 70%/ i wódkę /ok.27%/. Wśród kobiet dominuje piwo /40%/, wino /40%/ oraz drinki /30%/. W wyniku analizy otrzymanych ankiet stwierdzić można, że duża grupa osób określa swoje preferencje w kierunku 2, a czasami i więcej rodzajów alkoholu. Wielokrotnych odpowiedzi udzielali respondenci przy określaniu sytuacji i powodów picia. Najczęściej piją podczas uroczystości rodzinnych, spotkań towarzyskich i zabaw. Około 30% ankietowanych pije bez okazji – w porównywalnej liczbie kobiety i mężczyźni. Różnorodne są też powody picia. Dla 25% przyczyną picia jest lepsza zabawa. Tyle samo osób traktuje alkohol jako środek „rozluźniający”. Około 30% przyznaje, że pije bez powodu. Znacząca liczba ankietowanych ma refleksję dotyczącą ilości spożywanego alkoholu. 34% ankietowanych mówi, że po zwróconej uwadze na temat zbyt dużego picia - zastanowiłoby się, a mniejsza o połowę liczba - nie przejęłaby się tym. Tylko 7% po zwróconej uwadze - obraziłoby się. Wyrzuty sumienia z powodu wypijanych ilości alkoholu deklaruje: czasami - 35% ankietowanych, a każdorazowo - 8%. Pozostała grupa ankietowanych – 57% nigdy nie miała wyrzutów sumienia z powodu nadużycia alkoholu.

W roku 2013, Małopolskie Centrum Profilaktyki dwukrotnie przeprowadziło badania dostępności napojów alkoholowych dla osób nieletnich w wybranych – dziesięciu - punktach sprzedaży alkoholu. Podczas pierwszego badania stwierdzono, że aż 90%, a podczas drugiego 40% sprzedawców nie korzysta z prawnych uregulowań i nie sprawdza wieku nabywcy alkoholu w sytuacjach wątpliwych. Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że duża grupa sprzedawców bardzo lekceważącą postawę wobec wieku kupujących alkohol i nie korzysta z nadanych prawem uprawnień.

Po podsumowaniu i analizie zebranych opinii oraz uzyskanych wynikach badań wskazać można główne kierunki działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. Upowszechniać, wśród mieszkańców Gminy Zaniemyśl, informacje o pracy Komisji, jej zakresie i miejsce prowadzonej działalności.
2. Prowadzić szeroko zakrojoną działalność edukacyjno – informacyjną z zakresu mechanizmów uzależnień.
3. Uświadamianie mieszkańcom naszej gminy konieczności osobistej kontroli ilości i częstości używania alkoholu jako najskuteczniejszej ochrony przed uzależnieniem.
4. Upowszechniać obowiązujące prawo i dążyć do jego egzekwowania.

Gminny Program zawiera opis podejmowanych zadań, wynikających z analizy potrzeb społecznych i ustawowych zadań. Główne kierunki działania nastawione są na osiągnięcie następujących celów.

1. zwiększenie świadomości społecznej w zakresie mechanizmów uzależnień i podejmowania leczenia odwykowego,
2. nasilenie działań zmierzających do zatrzymania systematycznie obniżającego się wieku inicjacji alkoholowej,
3. upowszechnianie wiedzy z zakresu przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
4. wspieranie i koordynowanie działalności instytucji, organizacji i osób fizycznych podejmujących zadania wynikające z Ustawy,
5. inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć w środowisku lokalnym prowadzących do zmiany obyczajów w tym propagowanie trzeźwości w miejscu pracy,
6. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

GKRPA swoje działania adresuje do różnych grup ryzyka, podejmując działania na wszystkich poziomach profilaktyki:

1. **Profilaktyka pierwszorzędowa** – adresowana jest do grupy niskiego ryzyka. Ma na celu promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji.
2. **Profilaktyka drugorzędowa** – adresowana jest do grupy podwyższonego ryzyka. Ma na celu ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych poprzez poradnictwo rodzinne, indywidualne i socjoterapię.
3. **Profilaktyka trzeciorzędowa** – adresowana jest do grupy wysokiego ryzyka i ma na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie.
- 4.

II

ORGANIZACJA PRACY KOMISJI

1. W skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołanej Zarządzeniem Wójta Gminy z dnia 13 grudnia 2006r., wchodzi 7 członków.

2. Pracę Komisji koordynuje Pełnomocnik Wójta ds. uzależnień i przeciwdziałaniu przemocy na posiedzeniach, w których uczestniczą wszyscy członkowie Komisji.
3. Realizacja zadań odbywa się poprzez zespoły zadaniowe liczące co najmniej 2 członków Komisji.
 - ds. pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą,
 - ds. orzekania w przedmiocie uzależnienia,
 - ds. wspierania rodzin podejmujących działania w kierunku leczenia uzależnienia i współuzależnienia,
 - ds. wdrażania procedury „Niebieska Karta”
 - ds. przeprowadzania wywiadów środowiskowych,
 - ds. przeprowadzania kontroli punktów sprzedaży alkoholu.
4. Przedstawiciel Komisji bierze udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. W celu realizacji swoich zadań programowych Komisja może zatrudniać w ramach umowy – zlecenia osoby, które nie są członkami Komisji.
6. Osobą upoważnioną do zawierania umowy jest Pełnomocnik Wójta ds. Uzależnień i przeciwdziałaniu przemocy.

III

REALIZACJA OBOWIĄZKOWYCH ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH z art. 4 USTAWY

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- a/ motywowanie osób do podjęcia leczenia,
- b/ udzielanie wsparcia osobom oczekującym na terapię,
- c/ wspomaganie osób podejmujących dobrowolne leczenie odwykowe w czasie oraz po leczeniu,
- d/ występowanie z wnioskami do Sądu Rejonowego Środzie Wlkp. o wydanie orzeczenia w przedmiocie uzależnienia oraz zastosowanie przymusu leczenia odwykowego,
- e/ udzielanie podstawowych informacji o mechanizmach uzależnienia i miejscach uzyskania fachowej pomocy,
- f/ finansowanie programów psychoterapii uzależnienia dla grup młodzieżowych i osób współuzależnionych,
- g/ finansowanie zakupu publikacji o tematyce uzależnień i przemocy do instytucji ogólnodostępnych – ośrodek zdrowia, biblioteka publiczna, biblioteki szkolne, OPS,
- h/ dofinansowanie remontu i adaptacji placówek pomocowych,
- i/ zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i pracowników instytucji pomocowych,
- j/ prowadzenie i finansowanie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- k/ finansowanie szkoleń lokalnych liderów w zakresie prowadzenia działań o charakterze profilaktycznym i terapeutycznym.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- a/ organizowanie i finansowanie zajęć opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych w formach pozaszkolnych, w tym szkolnych grup wolontariatu,
- b/ w razie potrzeby organizowanie indywidualnej i grupowej pomocy terapeutycznej dla dzieci i współuzależnionych dorosłych,
- c/ organizowanie spotkań z Policją n/t skutków prawnych wykroczeń spowodowanych pod wpływem substancji psychoaktywnych,
- d/ świadczenie porad dla osób uzależnionych i współuzależnionych z zakresu pomocy prawnej i leczniczej w ramach punktu informacyjno – konsultacyjnego,
- e/ udzielanie innego wsparcia osobom współuzależnionym,
- f/ utrzymywanie stałej współpracy z kuratorem sądowym i sądem,
- g/ występowanie do Sądu Rejonowego Środzie Wlkp. o ochronę osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym,
- h/ finansowanie żywienia dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy,
- i/ dofinansowanie wypoczynku z programem terapeutycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym,
- j/ finansowanie szkoleń i kursów dla osób prowadzących pracę pomocową,
- k/ organizowanie i finansowanie lokalnych narad i konferencji w zakresie upowszechniania wiedzy na temat środków psychoaktywnych oraz bezpośrednich i pośrednich skutków ich zażywania.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

- a/ upowszechnianie materiałów edukacyjnych o środkach psychoaktywnych i mechanizmach uzależnień,
- b/ merytoryczna i finansowa pomoc w realizacji szkolnych programów profilaktycznych,
- c/ koordynowanie współpracy profilaktycznej między szkołami,
- d/ prowadzenie profilaktycznej strony internetowej zawierającej informacje z zakresu rozpoznawania zagrożeń uzależnieniami i praktycznych wskazówek profilaktycznych,
- e/ organizowanie konkursów o tematyce profilaktycznej,
- f/ organizowanie przedstawień profilaktycznych,
- g/ włączanie się w akcje profilaktyczne organizowane przez media i PARPA,
- h/ organizowanie szkoleń dla sprzedawców i pracodawców w zakresie przestrzegania Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- i/ upowszechnianie informacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i funkcjonowania „Niebieskiej Karty”,
- j/ informowanie rodziców, których dzieci piją i upijają się o systemie „Pomarańczowej Linii”,
- k/ opracowanie i finansowanie programów edukacyjnych dla kandydatów na kierowców,
- l/ finansowanie szkoleń dla sprzedawców alkoholu z zakresu przestrzegania Ustawy i umiejętności interpersonalnych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- a/ organizowanie szkoleń dla nauczycieli i upowszechnianie edukacyjno-wychowawczych programów profilaktycznych,
- b/ inicjowanie powstawania i wspomaganie działalności wiejskich świetlic środowiskowych,

- c/ współfinansowanie zakupu sprzętu sportowego dla szkół, doposażenie wiejskich boisk,
- d/ organizacyjne i finansowe wspieranie działań profilaktycznych podejmowanych przez szkoły z terenu Gminy Zaniemyśl,
- e/ wspieranie działalności klubu AA „Jestem” w Zaniemyślu,
- f/ organizowanie Wigilii dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, współuzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- a/ opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu,
- b/ przeprowadzanie co najmniej 2 razy w roku kontroli w zakresie: - zgodności prowadzonej sprzedaży napojów alkoholowych z ważnym zezwoleniem,
 - przestrzegania warunków Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - przestrzegania warunków i zasad sprzedaży określonych w uchwałach Rady Gminy Zaniemyśl.
- c/ stałe analizowanie wyników kontroli i interwencji Policji wobec łamania przepisów Ustawy,
- d/ przeprowadzanie kontroli prawdziwości składanych oświadczeń o wysokości obrotu napojami alkoholowymi,
- e/ występowanie z wnioskami o cofnięcie wydanego zezwolenia,
- f/ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie gminy.

IV ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest wypłacane za każdy udział w posiedzeniu tej komisji z zastrzeżeniem pkt.3.
2. Wynagrodzenie, o którym mowa w punkcie 1 wynosi 125,00 zł. brutto.
3. Członkowi Komisji wykonującemu czynności związane z pracą Komisji, wynagrodzenie nie przysługuje, jeżeli czynności te wykonywane są w godzinach pracy i jeżeli za te godziny pracy otrzymuje on wynagrodzenie w ramach stosunku pracy.
- 4 Wynagrodzenie płatne jest 1 raz w kwartale na podstawie listy zbiorczej sporządzonej przez Pełnomocnika ds. uzależnień i przeciwdziałaniu przemocy.